

CONCEBUT I DISSENYAT PER:

PRODUÏT PER FRAGMENTA EDITORIAL, SLL

@ DE L'EDICIÓ CATALANA: CENTRE UNESCO DE CATALUNYA — UNESCOCAT

GENÈVE, CH

@ DE L'ORIGINAL: ENBIRO LAUSANNE & PLATE-FORME INTERRELIGIEUSE

TRADUCCIÓ: HELENA CORTS. REVISIÓ LINGÜÍSTICA: MARC ALBA

CALENDARI EDITAT PER:

- UN GRUP DE 19 CONSULTORS DE 10 TRADICIONS RELIGIUSES DIFERENTS DE LA PLATAFORMA INTERRELIGIOSA DE GINEBRA.
- JAI GARCIA ANGUITA
 - HAILI BARCENA
 - JOAN BOTAM
 - ABEL CAMPS
 - MONTSE CASTELLÀ
 - LAURENTIU DATCU
 - DUARKA DAS
 - ISKCON
 - ESGLÉSIA ORTODOXA ROMANESA
 - COMUNITAT BAHAI DE BARCELONA
 - ECOLOGISTES EN ACCIÓ
 - JOAN PONS
 - YARATULLAH MONTURIO
 - NATHALIE REVERDIN
 - HARDEV SINGH
 - HAARDEV SINGH

Consultors

Concepció: Jean-Claude Basset
Realització editorial: Yves Dutoit, Sabine Girardet et Rachel Gotheil
Gratisme: www.lautretable.com

Secretaria per a la Immigració

Departament d'Acció Social i Ciutadania

Departament de la Vicepresidència

Generalitat de Catalunya

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

ISBN: 978-84-92416-10-3 / Dipòsit Legal: B-37454-2008

La naturalesa no és l'obra d'un déu creador en totes les tradicions religioses. No totes situen l'èsser humà al capdamunt de la Creació o al centre del cosmos. Amb tot, des de fa mil·lennis sovint totes les tradicions afirmen que el destí de la natura i el de la humanitat estan estretament relacionats.

Aquesta consciència ecològica s'expressa en ritus que conviden a celebrar els dons d'una naturalesa de la qual l'èsser humà no és el propietari totpoderós. I és que, més enllà de les seves diverses creences, les tradicions espirituals consideren, cadascuna a la seva manera, que l'èsser humà només és un dels elements, solidari de tots els altres.

Totes les tradicions coincideixen a recordar a l'èsser humà la seva responsabilitat en l'equilibri del món. D'una manera o d'una altra, cadascuna de les tradicions li demana que faci ús d'aquest bé comú amb moderació per tal de preservar l'harmonia profunda.

Aquest patrimoni espiritual és comú a tota la humanitat. Els filòsofs de l'antiguitat grecoromana també van posar la humanitat en guàrdia contra la seva propensió a la desmesura (*hybris*). Com també va fer Lucreci, un segle abans de la nostra era: «Si hom es comportés seguint els consells de la saviesa, les persones trobarien la suprema riquesa de viure contents amb poca cosa, ja que mai no es passa fam d'aquesta poca cosa.»

Ecologia i espiritualitat

L'Any Nou a totes les latituds

2008	1 de setembre	21 de setembre	30 de setembre
	Inici de l'any litúrgic ortodox.	Inici de l'any 217 del calendari francesa utilitzat de 1792 a 1805.	Roix ha-Xanà: Any Nou jueu 5769 des de la fundació del món.
		Any Nou jaïnista 2535 després de l'extinció de Mahavira o 2066 de l'era samvat.	
		Inici de l'any litúrgic cristià a Occident.	
		L'Any Nou musulmà 1430 del calendari de l'hègira de 622.	
		Any Nou 2009 del calendari gregorià basat en el naixement de Jesús (marge d'error de 4 anys).	
		Yuan Dan: Any Nou xinès, que inaugura l'any del bou 4645 o 4707.	
		Losar: Nou Any tibetà 2136 després del primer rei tibetà.	
		Any Nou sikh 540 després del naixement de Guru Nanak el 1569.	
		Noruz, Any Nou mazdeista 1378, coronament de Yazdegerd III el 632.	
		Noruz, Any Nou bahai 165 després de la proclamació del Bab el 1844.	
		Any Nou budista theravada 2553 després de l'extinció de Buda l'any -544.	
		Nava-Varsha: Any Nou de primavera hindú 1931 de l'era saka.	
		Inici de l'any 218 de l'any litúrgic ortodox.	
		Roix ha-Xanà: Any Nou jueu 5770 des de la fundació del món.	
		Inici de l'any 218 del calendari de la Revolució francesa utilitzat de 1792 a 1805.	
		Any Nou jaïnista 2536 després de l'extinció de Mahavira o 2067 de l'era samvat.	
		L'Any Nou musulmà 1431 del calendari de l'hègira de 622.	
		L'Any Nou musulmà 1431 del calendari de l'hègira de 622.	
		L'Any Nou musulmà 1431 del calendari de l'hègira de 622.	

© Foto de la coberta: High Rose / Dana Darnoff Agency / iStock

ECOLOGIA I ESPIRITUALITAT

Calendari interreligiós
setembre 2008 – desembre 2009

Màscara ameríndia que representa la Lluna (cultura haida, illes de la Reina Carlota, de la costa nord-oest americana). Entre els haides, les màscares s'utilitzen en el curs de danses rituals per entrar en relació amb el món dels esperits.

La consciència ecològica de les religions

Des del seu origen, la humanitat ha experimentat la seva estreta dependència respecte dels elements naturals, indispensables per a la seva existència, una dimensió que tenen en compte totes les tradicions religioses en la seva visió del món, de l'ésser humà i de les seves relacions amb la natura. Algunes tradicions han divinitzat les potències naturals, mentre que d'altres han rebutjat aquesta divinització perquè l'han considerat una forma d'idolatria. Totes, però, porten ensenyaments relatius a la responsabilitat dels éssers humans amb vista a la preservació d'aquest preciós entorn natural.

El Gitenga, màscara del poble dels pende que representa el Sol (Àfrica equatorial, República Democràtica del Congo). El Gitenga és «l'avi» de les màscares relacionades amb els esperits del món invisible que acompanyen els ritus d'iniciació dels adolescents.

Un món sacralitzat

Per a les primeres religions de la humanitat, la natura estava constituïda per un conjunt de forces que hom conciliava a través dels ritus adequats. El xamanisme i l'animisme practicats pels anomenats «primers pobles» tenen les seves arrels en aquesta concepció d'una natura on tots els elements (animals, vegetals, minerals) tenen el mateix valor i poden ser la manifestació d'un esperit (d'un animal o d'un avantpassat). En aquest marc, l'ésser humà és un element entre d'altres, visibles o invisibles, d'un món sacralitzat del qual ha de respectar l'harmonia.

lakshi, deessa de la fertilitat del panteó hindú (estàtua originària del Rajasthan, Índia). Les iakshi, protectores de la natura, són divinitats menors, vinculades al món vegetal. També hi ha representacions d'aquesta deessa a l'entrada dels temples budistes.

Una naturalesa divinitzada

La major part de les religions politeïstes han deïficat les potències que animen el món. Així, han aparegut divinitats superiors que dirigeixen els grans cicles de la natura, les deesses de la fecunditat, els déus de la virilitat o, també, les divinitats astrals (deesses lunars i déus solars). Aquests déus i deesses sovint s'han associat amb espais naturals (fonts, rius, coves, muntanyes), tal com demostren nombroses mitologies. En són exemples l'Olimp dels déus de la Grècia antiga, el Ganges, riu sagrat dels hindús, i també el mont Fuji, venerat pels xintoïstes i els budistes japonesos.

L'obra d'un Déu creador

En el món jerarquitzat de les religions politeïstes, el panteó diví és part integrant d'una natura sobre la qual regna adoptant de vegades la forma d'una cort reial. Les religions monoteïstes (judaisme, cristianisme i islam, principalment) plantegen una concepció diferent: la concepció d'un déu creador: Un déu únic i no creat, exterior al món sense estar-ne, però, del tot separat, ja que continua manifestant-s'hi per tal de completar la seva creació. A més, aquest déu creador ha concedit un lloc privilegiat a una de les seves criatures, l'ésser humà, al qual ha confiat la gestió de la naturalesa associant-lo a la seva obra creadora.

Estàtua de Pele, deessa hawaiana del foc que residia al cràter del volcà Kilanea (Hawaii, segles XVII i XVIII). A les cultures de la Polinèsia, els déus tribals i familiars són forces de la naturalesa o avantpassats divinitzats.

Una naturalesa dessacralitzada

Aquesta concepció del paper de la humanitat respecte de la creació a l'Occident cristià va anar derivant, per la seva progressiva reinterpretació, cap al domini de l'home sobre la naturalesa. Els éssers humans es van deixar de considerar com una part solidària d'una naturalesa de la qual depenen per considerar-se'n «amos i posseïdors», segons l'expressió, també mal interpretada, de Descartes. Occident ha dessacralitzat la natura, penetrant en part el secret de les seves lleis i permetent a les societats humanes quedar alliberades de molts dels seus constryiments. Amb tot, aquest desencantament del món, unit al desenvolupament científic i tècnic, també ha obert la porta al mite del progrés i d'un creixement sense límits.

El patrimoni verd de les religions

Aquest mite modern, que avui dia es pot qualificar de mite global, és posat en qüestió per la crisi ecològica que amenaça el futur de la Terra i de la humanitat. Aquesta presa de consciència ha suscitat un redescobriments de l'ensenyament de les tradicions religioses relatiu al lloc que ocupa i al paper que juga l'ésser humà en la natura. A Occident s'està reconsiderant l'aportació de les primeres religions (xamanisme, animisme, etc.) i la de les tradicions religioses de l'Àsia (confucianisme, taoisme, hinduisme i també el budisme). Tant si conceben la naturalesa com l'obra d'un déu creador com la manifestació d'un principi primordial, tant si la sacralitzen com si no, totes les tradicions religioses recorden a l'ésser humà que no n'és l'amo totpoderós, sinó un dels elements, solidari de tots els altres. I totes les tradicions el prevenen contra els desordres que amenacen l'equilibri d'un món que deu al Cel, als esperits o al Déu creador; tot i que també als seus semblants.

Bust de Cíbele, deessa frígia de la fertilitat que personifica la natura (Grècia, segle IV a. de la n. e.). Cíbele, el culte a la qual va estar molt estès a tot el món grecoromà, és l'hereva de les deesses orientals de la fecunditat.

Màscara asteca de Tlaloc, déu de la pluja i de la tempesta (Mèxic, segle XV). Els asteques, com els maies, van divinitzar la majoria dels elements de la natura. Aquestes múltiples divinitats garanteixen el funcionament del món.

Textos: Cyrille Javary – Foto: Peter Adams Photography / Alamy

La natura, allò que és per si sol

A la Xina, la natura és immensa, i el lloc que ocupa en el cor dels xinesos és encara més gran. El seu mateix nom 自然 *zì rán*, —literalment ‘allò que és per si sol’— explica que sigui el referent absolut d'aquesta civilització sedentària i agrícola, instal·lada des de sempre a la mateixa terra.

Prenent com a model la contínua alternança de les estacions, els xinesos han desenvolupat el yin i yang, la dialèctica fundadora de la seva manera de pensar. Els confucians s'han basat en l'engonament entre el cel (que és alt) i la Terra (que és extensa). Han elaborat una concepció de les relacions socials alhora jerarquizada i harmònica, que vincula per deures recíprocs els inferiors (que han de ser lleials i receptius com la Terra) i els superiors (que han de ser lluminosos i sincers com el cel).

Els taoistes, més preocupats per la serenitat del cor que per l'èxit en la societat, han buscat —en l'abundància vivificadora de les manifestacions naturals— els secrets de les arts de la salut (acupuntura, tai-txi-txuan, txi-kung, etc.). A més, buscant imitar el funcionament de la naturalesa (que han anomenat Dao/Tao), han trobat el camí per inserir-se en aquest viure universal que ultrapassa els humans, els nodreix i els engloba.

A diferència de les tradicions religioses que concedeixen a l'ésser humà un lloc a banda en la natura, la civilització xinesa li reconeix sobretot una dignitat i una responsabilitat específiques, resumides per François Cheng en les paraules següents: «Participar en tercer lloc en l'obra del cel i de la Terra.»

«L'ésser humà pren com a model la Terra.
La Terra pren com a model el cel.
El cel pren a model el Dao.
El Dao pren com a model la natura.»

Lao Zi, *Dao De Jing*, capítol 25

TRADICIONS XINESES

Huang Shan, la Muntanya Groga, Xina (província d'Anhui).

Al sud-oest de Xangai, a la riba del riu Groc, Huang Shan és una obra mestra de la naturalesa en la qual s'hi reconeix l'ànima xinesa. En aquest indret màgic, els pins centenaris s'arrapinyen a la roca mateixa dels pics vertiginosos que despunten enmig d'un oceà de bromes; generacions de pintors i de poetes hi han sentit l'aliança profunda entre cultura i natura a la qual els cridava el cor.

Setembre 2008

- 2 ☾ **Mes de Ramadà*** (del 2 de set. al 2 d'oct.)
Mes de dejuni estricte i d'abstinència des de l'alba fins a la posta del sol.
- 3 🌀 **Ganeixa Chaturthi:** Naixement del fill de Xiva, Ganeixa, que es reconeix pel seu cap d'elefant.
- 8 † **Nativitat de Maria** (21 del calendari julià)
Festa ortodoxa i catòlica del naixement de Maria, mare de Jesucrist.
- 14 † **Exaltació de la creu** (27 del calendari julià)
Gran festa ortodoxa i catòlica del descobriment de la creu per part d'Helena, l'any 326.
- 14 ☯ **Xung Xiu:** Festival de tardor en honor de la lluna, famós pels seus pastissos.
- 23 🗡 **Xubun no hi / Higan:** Festa japonesa de l'equinocci: els budistes visiten els temples i els cementiris.
- 28 ☾ **Laylat-al Qadr*:** «Nit del destí» o de la revelació de l'Alcorà que hom recita a les mesquites.
- 28 ☯ **Naixement de Confuci**:** (del -551 al -479)
Venerat mestre Kong.
- 30 🍷 **Roix ha-Xanà:** (30 de setembre i 1 d'octubre).
Any Nou (primer de tishri) 5769, record de la creació del món i de la sobirania de Déu.
- 30 🌀 **Navaratri / Durga Puja:** (del 30 de setembre al 9 d'octubre). Nou nits de combat de la deessa Durga/Kali contra el dimoni i victòria al desè dia (Dassera).

* Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna

** Pendent de confirmació oficial

Dilluns	1 † Inici de l'any litúrgic ortodox bizantí	8 † Nativitat de Maria * Festa Nacional d'Andorra	15	22	29
Dimarts	2 ☾ Inici del Ramadà	9	16	23 🗡 Xubun no hi / Higan	30 🍷 Roix ha-Xanà 🌀 Navaratri
Dimecres	3 🌀 Ganeixa Chaturthi	10	17	24	
Dijous	4 🕉 Paryushana-parva (final)	11 * Diada Nacional de Catalunya	18	25	
Divendres	5	12	19	26	
Dissabte	6	13	20	27 † Exaltació de la creu (cal. julià)	
Diumenge	7	14 † Exaltació de la creu ☯ Xung Xiu	21 * Dia Internacional de la Pau † Nativitat de Maria (cal. julià)	28 ☾ Laylat al-Qadr ☯ Naixement de Confuci	

Textos: Ysé Tardan Masquelier – Foto: Christophe Boisvieux

Intimitat entre l'humà i la natura

Les divinitats més antigues de l'Índia es manifesten a través del cosmos i dels elements: Varuna, el déu sobirà, anima el cel estrellat; Agni, el déu-foc, exerceix de patró de tots els sacrificis. En el curs dels segles s'ha desenvolupat un gran nombre de cultes que honoren diversos aspectes de la natura — rius, arbres, muntanyes o coves — i en fan destinacions de pelegrinatge. La Terra s'identifica amb el cos de la gran deessa i l'univers, amb Vixnu, que en manté l'equilibri. Els cims de la serralada de l'Himàlaia constitueixen els punts d'unió entre el més enllà i el més ençà.

L'hinduisme afirma el lligam entre l'ésser humà i l'univers, els concep com una mateixa identitat estructural: el món és un «gran cos», i el cos humà, un món minúscul. Les energies còsmiques animen els òrgans i les funcions de cada ésser viu i la medicina ayurvèdica poua en la font d'aquestes energies per restablir la salut física i espiritual. Els grans ascetes no han tingut por de viure a les jungles espesses, en coves profundes i en ribes de rius solitàries per lliurar-se a una meditació intensa que els condueix a la unió fusional amb la natura i, més enllà, amb l'U suprem.

Avui dia, en una Índia oberta a la modernitat, les veus de les grans tradicions de saviesa continuen fent-se sentir, en nom de la no-violència, contra la destrucció dels equilibris naturals. Tot hindú fervent espera que, després de la cremació ritual, les seves cendres s'uneixin al flux del Ganges, en un darrer gest simbòlic de retorn a la unitat original.

El poble de Gangotri, a la serralada de l'Himàlaia, és un dels indrets més sagrats de l'Índia: el Ganges neix de la glacera que el domina. Acull nombrosos ascetes xivaïtes, devots del «Senyor del Kailash» que hi fan estada. Aquest renunciament, vestit de taronja i pentinat amb monyo segons el costum xivaïta, porta a terme una puja, el ritual d'adoració, davant d'un petit lingam, símbol del seu déu. La vida austera que porta el posa en contacte directe amb aquesta natura grandiosa: n'espera l'alliberament definitiu del cicle de les reencarnacions.

DHARMA HINDÚ

«La Terra, que comprèn el mar, el riu i altres corrents d'aigua, on hi ha l'aliment i camps de blat, on viu tot el que respira i es mou, que Ella ens doni el millor de la seva collita! La Terra, on les aigües comunes a tots, [...] s'escolen dia i nit sens falta, que Ella ens aboqui rius de llet!»

Himne a la terra extret de l'Atharva-veda

Octubre 2008

- 2 **Aid al-fitr - aïd as-saguir***: Segona de les grans festes musulmanes, marcada per la joia del final o trencament del dejuni del mes de Ramadà.
- 9 **Yom Qippur**: Dia de l'Expiació, la festa jueva més respectada (dejuni i perdó).
- 14 **Sukkot** (14 i 15 d'octubre, i fins al dia 31 d'octubre): Festa de les tendes, en record dels quaranta anys al desert (processó d'Hoixana Rabba i festa de cloenda de Xemini Atzeret).
- 14 **Kathina****: Festa theravada que va marcar el final de la reclusió monacal amb la donació als monjos d'un vestit anomenat *kathina*.
- 20 **Guru Grant Sahib**: Festa del llibre sagrat dels sikhs.
- 20 **Naixement del Báb**: Aniversari del naixement (20 d'octubre de 1819) del precursor de Bahá'u'lláh a Xiraz (Iran).
- 21 **Setmana de pregària interreligiosa per la pau***** (21-28).
- 22 **Simkhat Torà**: 'L'alegria de la Torà', processó dels rotlles de Moisès al final del Sukkot.
- 26 **Festa de la Reforma**: En record de la presentació de les 95 tesis de Martí Luter el 31 d'octubre de 1517.
- 28 **Divali / Depavali** (de 3 a 5 dies): Festa de la llum i de la deessa de la prosperitat Lakxmi. Any Nou de tardor.
- 28 **Divali**: Festa de la llum, amb obsequis, que marca l'alliberament del sisè guru.
- 28 **Divali / Vira-Nirvana**: Festa índia celebrada també pels jainistes que correspon així mateix a l'ascensió de Mahavira al nirvana.
- 31 **Festa dels avantpassats** (Samhain) (Portes de l'hivern): Homenatge als avantpassats, acceptació de la mort, creença en la reencarnació i l'arribada de l'hivern.

* Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna
 ** Data variable segons el país (en funció del final de l'estació de les pluges)
 *** Pendent de confirmació oficial

Dilluns		6	13	20	27
				Guru Grant Sahib Naixement del Báb Hochana Rabba	
Dimarts		7	14	21	28
			Sukkot Kathina	Chemini Atsèret Setmana de pregària interreligiosa	Divali Depavali Divali Divali / Vira-Nirvana
Dimecres	1	8	15	22	29
	Roix ha-Xanà (2n dia)		Sukkot (2n dia)	Simkhat Torà	Any Nou jainista 2535
Dijous	2	9	16	23	30
	Aid al-Fitr	Yom Qippur Dassera Dia de la Comunitat Valenciana			
Divendres	3	10	17	24	31
					Festa dels avantpassats
Dissabte	4	11	18	25	
Diumenge	5	12	19	26	
	Durga Puja			Festa de la Reforma	

Textos: Serge Lafitte – Foto: Christophe Boisvieux

L'univers, creació de Déu

Com per als jueus, els musulmans i altres cristians, l'univers és, per als catòlics —inclosos els vells catòlics—, l'obra d'un déu transcendent. En aquesta «creació», l'ésser humà ocupa un lloc particular: és el gestor d'un bé que no li pertany i del qual n'és responsable davant Déu. I és que la vocació de l'ésser humà també és participar en la realització d'una creació inacabada. Convé, per tant, respectar-la i tenir-ne cura com si es tractés d'un jardí, per tal de fer-la a mans de les generacions venidores sense malmetements, i també per tal d'honorar l'aliança amb Déu creador tot fent fructificar els seus béns en benefici de tots els éssers humans. D'aquesta relació harmoniosa entre l'ésser humà i el seu entorn i el seu creador, hi ha hagut dos sants que n'han estat precursors: es tracta d'Hildegarda de Bingen (1098-1179), adepta d'una medicina natural associada a una «teologia còsmica», i Francesc d'Assís (1182-1226), predicador d'un retorn a la pobresa evangèlica i al respecte de totes les criatures. Joan Pau II, que va ser un sant pare molt sensible als problemes del medi ambient, va nomenar Francesc d'Assís el sant patró dels ecologistes. Des del seu pontificat, els catòlics estan cada vegada més compromesos, juntament amb els altres cristians, amb accions per la pau i la salvaguarda de la creació. Un gran nombre de monestirs catòlics, dedicats a la meditació i a la contemplació de les meravelles de la naturalesa, acullen les persones desitjoses de retrobar les seves arrels naturals i el seu equilibri espiritual.

ESGLÉSIA CATÒLICA

Desenes de milers de catòlics, sovint descalços, pugen la muntanya de Croagh Patrick, l'últim diumenge de juliol, dia de pelegrinatge anual (Irlanda).

Aquest pelegrinatge popular es practica des de fa centenars d'anys. Comemora el dejuni que sant Patrici, evangelitzador i sant patró del país, va fer l'any 441 durant 40 dies al cim d'aquesta muntanya abans de bastir-hi una església.

«Lloat sigues, Senyor, amb totes les criatures, i especialment el nostre germà sol, que és dia i per ell ens il·lumines [...]. Lloat sigues, Senyor, pel germà vent; i per l'aire, l'enuvolat i el serè, [...] per la germana aigua que és útil, humil i preciosa i casta [...] per la germana nostra mare la Terra, que ens sosté i governa...»

«Càntic de les criatures», Sant Francesc d'Assís (1225)

Novembre 2008

- 1 † **Tots Sants:** Gran festa catòlica dels sants i les santes de l'Església, seguida del dia dels difunts.
- 3 ☸ **Lhabab*:** Festa tibetana del retorn de Buda al regne celestial on ha impartit els seus coneixements.
- 12 ☸ **Naixement de Bahauallah:** Aniversari del naixement del fundador de la fe bahai, el 1817 a Teheran (Iran).
- 13 ☸ **Naixement del Guru Nanak:** El 1469 al Punjab, primer dels deu fundadors sikhs.
- 21 † **Presentació de Maria** (3 de desembre del calendari julià): Festa ortodoxa i catòlica de la presentació de Maria al Temple de Jerusalem.
- 30 † **Advent** (4 diumenges abans de Nadal) (ritus llatí): Preparació del naixement de Jesús, el dia de Nadal, i espera del seu retorn.

* Pendent de confirmació oficial

Dilluns		3 ☸ Lhabab	10	17	24
Dimarts		4	11	18	25 * Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones
Dimecres		5	12 ☸ Naixement de Bahauallah	19 ☾	26
Dijous		6 ☽	13 ☸ Naixement de Guru Nanak	20 * Dia Universal de la Infància	27 ☸
Divendres		7	14	21 † Presentació de Maria	28
Dissabte	1 † Tots Sants	8	15	22	29
Diumenge	2 † Dia dels difunts	9	16	23	30 † 1r diumenge d'Advent

Textos: Serge Lafitte – Foto: Keystone/epa/Mike Nelson

La natura, signe de Déu

Com els jueus i els cristians, els musulmans —sunnites i xiïtes— creuen en un déu transcendent, creador de l'univers visible i invisible.

Per a l'islam Déu ha posat tota la Creació al servei de l'ésser humà, que actua com a califa seu a la terra. Tots els elements d'aquesta creació són signes —*ayat*— del Creador, com ho són cadascun dels versets de l'Alcorà. El cosmos sencer és, doncs, l'expressió mateixa de la Paraula de Déu. Aquesta visió còsmica de l'Alcorà confereix una Revelació de la dimensió sagrada al Cel, a la Terra i a totes les criatures. L'islam posa l'accent en la dinàmica d'una creació divina constant (*jalq al-jadíd*) que, contràriament a la visió cristiana, no es concep que estigui corrompuda per un pecat original. Tanmateix, si bé l'acompliment final de la creació només pertany a Déu, l'ésser humà té la responsabilitat de preservar-ne l'equilibri i ha de retre comptes al Creador de la seva gestió de la naturalesa. Segons aquesta perspectiva, nombrosos passatges de l'Alcorà conviden els creients a fer ús dels béns comuns de la Creació amb mesura, atès que Déu preconitza el bon tracte a totes les coses i condemna els excessos i la usura (*riba*). L'islam ensenya i educa, des de les seves fonts principals —l'Alcorà i la tradició profètica—, sobre la nostra gran responsabilitat amb l'entorn i el medi ambient. Actualment al si de les grans empreses del món musulmà existeixen comitès que incorporen criteris ambientals a les seves cartes ètiques.

«Tota la Terra ha estat creada com un lloc d'adoració.»

Hadís del profeta Muhàmmad que referencia al-Boukhari

«Ell va fer sortir uns bons jardins [...].

Mengeu-ne els fruits, si tenen fruits,

i el dia de la collita, doneu l'almoïna zakà deguda.

No exagereu, car Déu no estima els immoderats!»

Sura 6, «Els ramats», verset 141

Vestits amb el tradicional vestit de dues peces de roba blanca, un grup de musulmans es recullen al cim del turó de la Misericòrdia (Djebel er-Rahma), situat a uns 20 km de la Meca (Aràbia Saudita).

Els musulmans s'esforcen per fer, almenys un cop a la vida, el gran pelegrinatge a la Meca. Per a aquest retorn als orígens, als «llocs sants» de l'islam, el creient es presenta amb el despreniment i la humilitat de la criatura davant del seu creador.

COMUNITAT MUSULMANA

Desembre 2008

- 3 † **Presentació de Maria** (calendari julià): Festa ortodoxa de la presentació de Maria al Temple de Jerusalem.
- 8 † **Immaculada Concepció de Maria**: Festa catòlica de Maria, concebuda sense pecat original.
- 8 ☸ **Bodhi**: Festa mahayana del desvetllament de Gautama esdevingut Buda (Despert) sota l'arbre de la il·luminació.
- 9 ☾ **Aïd al-adhà / aïd al-kabir***: Primera de les grans festes musulmanes, és la festa del sacrifici, punt culminant del pelegrinatge a la Meca. Es commemora el sacrifici d'Ismael, fill d'Abraham.
- 10 ✨ **Dia dels Drets Humans**: Diada de les Nacions Unides a favor del respecte dels drets humans arreu del món.
- 16 ☾ **Gadir Khum**: Festa xiïta que commemora la designació d'Alí com a successor de Muhàmmad.
- 22 🕯 **Hanukkà** (del 22 al 29 de desembre): Festa de la llum en record de la consagració del Temple profanat (-164).
- 25 † **Nadal** (7 de gener del calendari julià): Gran festa del naixement de Jesús que es comença a celebrar el dia 24 al vespre.
- 29 ☾ **1r muharram***: Any Nou musulmà 1430.
- 29 ✈ **Zartusht-no Diso**: A l'Iran, mort de Zaratustra.

* Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna

«Com NÓS hem fet tota la terra i l'hem estesa!
Hi hem posat muntanyes fermes, amb els cims alts!
Nós hem fet créixer sobre la terra espècies bones i variades, excel·lents! Perquè siguin vistes i siguin sempre recordatori, per als Meus servidors i adoradors, que tornen a Mi, ben penedits! »

Sura 50, «Qaf», versets 7-8

Dilluns	1 ✨ Dia Mundial de la Sida	8 † Immaculada Concepció de Maria ☸ Bodhi	15	22 🕯 Hanoukka	29 ☾ 1r muharram ✈ Zartusht-no Diso
Dimarts	2	9 ☾ Aïd al-adhà / aïd al-kabir	16 ☾ Gadir Khum	23	30
Dimecres	3 † Presentació de Maria (cal. julià)	10 ✨ Dia dels Drets Humans	17	24	31
Dijous	4	11	18	25 † Nadal	
Divendres	5 ☽	12 ☺ ✨ 24è aniversari de la fundació del Centre UNESCO de Catalunya	19 ☾	26 † Sant Esteve	
Dissabte	6 ✨ Dia de la Constitució espanyola	13	20	27 🌐	
Diumenge	7 † 2n diumenge d'Advent	14 † 3r diumenge d'Advent	21 † 4t diumenge d'Advent	28	

Textos: Jérôme Ducor – Foto: Michael S. Yamashita / Corbis / Specter

El país dels déus creat per als humans

El poble del Japó està profundament lligat a la natura i a les seves forces, ja que està regularment exposat a catàstrofes provocades per tifons i terratrèmols. Segons la tradició, el país va ser creat pels déus —kami— de la mitologia ancestral, de tal manera que les tres quartes parts del territori estan ocupades per muntanyes i només hi ha superpoblació a les planes.

El xinto, la religió indígena dels esperits, els avantpassats i la natura, identifica un gran nombre d'indrets naturals com a espais ocupats pels déus, amb els quals hom manté relacions de bon veïnatge a través de l'observança de diversos ritus de purificació (*harai*).

Aquesta proximitat essencial de la natura es combina amb la noció budista de la impermanència universal. La conjunció d'aquests dos factors ha creat una estètica fàcilment reconeixedora per raó del seu sentit de l'harmonia i de l'efímer, que s'expressa no només en les arts i la literatura, sinó també a través de diferents «vies», principalment la del te (*sadô*) i la de les flors (*kadô* o *ikebana*).

Les normes de vida responen a una moral humanista que empeny a regular relacions harmonioses en el si de la societat, segons una concepció influïda pel confucianisme. Amb tot, els efectes nefastos de la industrialització desenfrenada dels temps moderns obliguen el Japó a cercar un equilibri, difícil d'assolir, entre les exigències econòmiques i la continuació d'una tradició secular que es manté viva tenaçment.

«Que els augustos cors de les divinitats supremes, amb la seva clarividència, consentin a rebre tranquil·lament aquestes ofrenes, en prou quantitat, aquestes ofrenes pacífiques! Que no siguin violentes ni malvolents! Que vagin a residir a les terres pures i vastes dels rius i de les muntanyes, i que siguin divinament calmades! Així presentarem humilment les nostres lloances!»

Pregàries del ritual xinto

TRADICIÓ JAPONESA

Les «Roques del marit i la muller» (*Meoto Iwa*), a la badia de Futami, a prop del santuari xinto d'Ise, encarnen la parella divina d'Izanagi i la seva germana Izanami, que van procrear les illes del Japó.

Les dues roques (de 9 m i 3,6 m, respectivament) estan unides per una corda de palla d'arròs (*shime-nawa*) que pesa més d'una tona i que es canvia tres cops l'any. Constitueixen l'entrada consagrada del santuari marí d'Okitama. Aquest indret és un lloc de pelegrinatge de molt renom al qual acudeixen parelles i enamorats.

Gener 2009

- 1 * **Cap d'Any:** Inauguració de l'any nou civil, anunciada per les celebracions de la nit de Cap d'Any, del 31 de desembre a l'1 de gener.
- 1 𠄎 **Ganjitsu** (de l'1 al 3 de gener): Any Nou japonès, amb decoracions, celebracions i visites als temples xintoïstes.
- 5 𠄎 **Naixement del Guru Gobind:** Nascut el 1666, Gobind Singh és el desè i l'últim guru o fundador sikh.
- 6 † **Epifania (catòlica) / Teofania (ortodoxa)** (19 del calendari julià): A Occident, festa dels Reis, adoració dels mags. A Orient, baptisme de Jesús. En l'Església armènia, naixement i baptisme de Jesús.
- 7 † **Nadal** (calendari julià): Gran festa ortodoxa del naixement de Jesús.
- 7 ☾ **Aixurà***: En la comunitat sunnita, dia recomanat per meditar, dejunar i demanar perdó. En la comunitat xiïta, es recorda amb profundes lamentacions el mar.
- 14 𠄎 **Makara Samkranti / Pongal:** Solstici d'hivern i any nou solar; veneració del sol.
- 18 † **Setmana de pregària per a la unitat dels cristians:** Pregària ecumènica, iniciativa llançada per Paul Wattson i Paul Couturier el 1935 (del 18 al 25 de gener).
- 19 * **Dia de Martin Luther King:** Celebració, des del 1994, de la vida i el llegat de Martin Luther King (tercer dilluns del mes de gener).
- 26 ☯ **Any Nou xinès (Yuan Dan):** Festival de l'Any Nou xinès celebrat amb danses, focs artificials, flors i obsequis (any del bou 4645 o 4707).
- 30 * **Dia Internacional de la No-Violència i la Pau:** Aniversari de la mort de Mahatma Gandhi.
- 31 𠄎 **Vasanta Panchami / Sarasvati Puja:** Festa de Sarasvati, deessa de l'educació i de les arts.

* Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna

Dilluns		5 𠄎 Naixement del Guru Gobind	12	19 * Dia de Martin Luther King	26 ☯ Any Nou xinès
Dimarts		6 † Epifania (catòlica) / Teofania (ortodoxa)	13	20	27
Dimecres		7 † Nadal (cal. julià) ☾ Aixurà	14 𠄎 Makara Samkranti	21	28
Dijous	1 * Cap d'Any 𠄎 Ganjitsu	8	15	22	29
Divendres	2	9	16	23	30 * Dia Internacional de la No-Violència i la Pau
Dissabte	3	10	17	24	31 𠄎 Vasanta Panchami / Sarasvati Puja
Diumenge	4 ☽	11 ☺	18 † Setmana de pregària per a la unitat dels cristians	25 ☾	

Textos: Serge Lafitte – Foto: 2007 Jason Steven Moore

Responsables de la Creació

La relació del judaisme amb la natura té la seva arrel al Gènesi, el primer llibre de la Torà, la Bíblia hebrea. Al Gènesi es confia a l'ésser humà que tingui cura de la Creació, obra de Déu. Per al judaisme, la creació divina no té lloc d'una vegada per totes. És perfectible i la natura no ha de ser sacralitzada perquè es correria el risc d'idolatrar-la totalment o parcialment. Pel fet de gestionar la creació, l'ésser humà s'associa amb Déu segons el Talmud, el recull de comentaris de la Bíblia hebrea. La persistència de l'acte creador diví depèn efectivament del respecte dels termes de l'Aliança que Déu va establir amb Adam i reafirma amb Abraham i els seus descendents. I és que qualsevol dany greu infringeix a algun dels seus elements pot posar en perill l'equilibri de la creació sencera.

La responsabilitat de l'ésser humà envers la naturalesa és un dels temes principals de la Torà. Es tradueix en un gran nombre de normes de l'*halacà*, la llei jueva. Per exemple, el sàbat també és un dia de repòs per als animals envers els quals està prohibit exercir cap mena de crueltat. Un de cada set anys (any sabàtic) i cada 49 anys (jubileu), la terra s'ha de deixar en guaret. La naturalesa encara ocupa un lloc important en la majoria de festes jueves, com la festa de *Tu Bi-xevat* (vegeu la fotografia). En el curs de la història, grans pensadors del judaisme han perpetuat l'ètica jueva de la natura, com Maimònides a l'edat mitjana, per al qual «no és permès causar-li mal encara que hom tingui la intenció de reparar-lo».

Amb l'ajuda d'una jove palestina, una jove israeliana planta una olivera en ocasió de la festa jueva de *Tu Bi-xevat* a Wlajaja (sud de Jerusalem, territori palestí).

Aquesta festa jueva, que es remunta més de 2.000 anys enrere, celebra el final de l'hivern i la renovació de la natura. Amb motiu d'aquesta festa, a Israel hi ha el costum de plantar milers d'arbres joves, destinats a fer recular el desert i a marcar l'estret lligam existent entre l'ésser humà i el seu entorn.

POBLE JUEU

«Quan el Sant, Beneït sigui, va crear l'home, li va fer fer la volta al jardí de l'Edèn i li va fer l'advertiment següent: "Mira les meves obres, mira la seva bellesa, la seva perfecció. Tot el que he creat, ho he creat per a tu. Guarda't de fer malbé o de destruir el meu món, ja que si el deteriores, no hi haurà ningú per reparar-lo després de tu.»

Talmud, tractat Kohélet-Raba

Febrer 2009

- 2 † **Presentació al Temple (Candelera)** (15 del calendari julià): Festa ortodoxa i catòlica de la presentació de Jesús al Temple de Jerusalem i de la purificació de Maria.
- 9 🌿 **Tu Bi-xevat**: Festa de la renovació de la natura, igualment dita «Any nou dels arbres».
- 15 🌀 **Parinirvana***: Festa mahayana de la marxa de Buda cap al nirvana, a l'edat de 80 anys.
- 19 ✨ **Dijous gras**: Primer dia del carnaval, en què, tradicionalment, s'aprofita per menjar carn abans de que comenci la Quaresma.
- 23 🌀 **Mahaxivaratri**: 'Nit del gran Xiva': la seva dansa còsmica crea, manté i destrueix el món.
- 25 † **Quaresma**: Després del carnaval, el Dimecres de Cendra assenyalava l'inici de la Quaresma, que acaba el Dissabte Sant (11 d'abril).
- 25 🌀 **Losar****: Any Nou tibetà 2136: 15 dies de festes centrades en la vida de Buda.
- 26 🌀 **Ayyam-i-Há** (del 26 de febrer a l'1 de març): 'Dies intercalars' del calendari bahai, temps de festivitats i de companyonia.

* A vegades celebrada el 8 de febrer
** Pendent de confirmació oficial

« Al-leluia! Lloeu el Senyor des del cel, lloeu-lo en les altures [...] lloeu-lo, sol i lluna, lloeu-lo, estrelles lluminoses; lloeu-lo, cel del cel i aigües de sobre el cel. Que tots lloïn el nom del Senyor: a una ordre d'ell, tots foren creats. Els donà solidesa perpètua, els imposà lleis que no traspasaran. »

Salm 148,1-6

Dilluns		2 † Presentació al Temple	9 🌿 Tu Bi-xevat	16	23 🌀 Mahaxivaratri
Dimarts		3	10	17	24
Dimecres		4	11	18	25 † Inici de la Quaresma 🌀 Any Nou tibetà
Dijous		5	12	19 ✨ Dijous gras	26 🌀 Ayyam-i-Há
Divendres		6	13	20	27
Dissabte		7	14	21	28
Diumenge	I	8	15 † Presentació al Temple (cal. julià) 🌀 Parinirvana	22	

Textos: Nicolas Junod/Jean-Claude Basset – Foto: Marco Abrar/www.bahaipictures.com

L'èsser humà, solidari de la creació

Els textos bahais consideren la natura com una emanació de la voluntat divina i un mirall de les qualitats i atributs de Déu. L'actitud de respecte profund es reforça per les riques referències metafòriques al món natural teixides al llarg dels escrits bahais. La humanitat és la fideïcomissària o la protectora de la naturalesa. La qüestió de la interdependència de la persona i de la naturalesa és essencial: l'èsser humà és orgànic amb el món. La seva vida interior modela l'entorn i ell mateix està profundament afectat per aquest entorn. L'un actua sobre l'altre i tot canvi permanent en la vida de l'èsser humà és el resultat d'aquestes reaccions mútues. Els processos evolutius s'afirmen explícitament en els escrits bahais: tots els éssers, ja siguin grans o petits, van ser creats perfectes i complets des del començament, però les seves potencialitats de perfecció floreixen en ells progressivament, creixen i es desenvolupen gradualment, fins a assolir l'estat de perfecció. Donada la unitat fonamental de la ciència i la religió —la interconnexió dels regnes material i espiritual—, no és sorprenent que es lloïn els esforços científics. No obstant això, l'exercici de la facultat de la investigació ha de guiar-se per principis espirituals, especialment la moderació i la humilitat.

Convençut que la conservació i la protecció del medi s'han d'abordar des d'una perspectiva individual i del conjunt de la societat, el Centre Mundial Bahai demana als governs una cooperació internacional amb l'objectiu d'adoptar mesures encaminades a preservar l'equilibri ecològic.

Seguint la línia dels ensenyaments de Baháullah —«Siguiu les encarnacions de la justícia i de l'equitat entre tota la Creació» (Kitab-i-Aqdas, 187)—, les comunitats bahais es comprometen, a través de l'educació i l'acció, en programes a favor de la protecció del medi i del desenvolupament sostenible.

«La naturalesa, en la seva essència, és l'encarnació del meu Nom, l'Afaiçonador, el Creador. Les seves manifestacions són diversificades per diferents raons i, en aquesta diversitat, els homes clarividents hi poden veure signes. La natura és la voluntat de Déu, és la seva expressió dins del món contingent i a través d'aquest. És una llei de la Providència promulgada per l'Ordenador, el Molt Savi.»

Les Taules de Baháullah, revelades després del Kitab-i-Aqdas (El llibre més sagrat)

Jardins que envolten els llocs sants i el Centre Mundial Bahai, situat al mont Carmel, a Haifa (Israel).

Aquests jardins, que estan formats per una successió de 19 terrasses, s'integren en la flora natural i donen valor al panorama que els envolta, tot constituint una petita reserva natural, de la qual habitualment en tenen cura els joves que ofereixen un any de servei voluntari. Els llocs sants i les cases d'adoració bahais estan envoltats de jardins d'una gran bellesa i tranquil·litat que inciten al respecte de la natura i a la renovació espiritual.

FE BAHAI

Març 2009

- 2 ☉ **Mes 'Ala** (del 2 al 20 de març): Primer dia de dejuni durant l'últim mes del calendari bahai.
- 2 † **Gran Quaresma ortodoxa** (del dilluns 2 de març al divendres 10 d'abril del calendari julià, abans del Diumenge de Rams): Quaranta dies d'abstinença, llevat del dissabte i el diumenge, per preparar el Divendres Sant i la Pasqua.
- 6 † **Dia Mundial de la Pregària**: Es va iniciar l'any 1887 per iniciativa de cristians de diferents continents.
- 8 ✨ **Dia de les Nacions Unides per als Drets de les Dones**: A favor de la igualtat entre els sexes i de la defensa de les condicions de vida i de treball de les dones.
- 9 ☾ **Maulid al-Nabi / Mulud***: Festa popular del naixement del profeta Mahoma el 570.
- 10 🪏 **Purim**: Alegre festival de la primavera que evoca l'alliberament dels jueus en el Llibre d'Ester.
- 11 🪏 **Holi**: Carnaval de primavera i festa de l'amor.
- 11 🌀 **Magha Puja****: A Tailàndia, Laos i Cambodja, Tots Sants o Dia del Dharma, en record de la regla dels monjos.
- 20 ☾ **Xubun no hi / Higan** (equinocci): Festa de la primavera, visites als temples i als cementiris.
- 25 † **Anunciació** (7 d'abril del calendari julià): Festa catòlica i ortodoxa de l'anunci fet a Maria del naixement de Jesús.
- 26 🪏 **Khordad Sal** (27 d'agost per als parsis indis): A Iran, els mazdeus celebren el naixement de Zaratustra aquest dia.

* Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna

** Data variable segons el país

Dilluns	2 ☉ Mes 'Ala † Gran Quaresma ortodoxa	9 ☾ Maulid al-Nabi / Mulud	16	23
Dimarts	3	10 🪏 Purim	17	24
Dimecres	4 ☾	11 🪏 Holi 🌀 Magha Puja	18 ☾	25 † Anunciació
Dijous	5	12	19	26 🪏 Khordad Sal
Divendres	6 † Dia Mundial de la Pregària	13	20 ☾ Xubun no hi	27
Dissabte	7	14 🪏 Any Nou sikh 540	21 ☉ Noruz, Any Nou bahai 165 🪏 Noruz, Any Nou persa i mazdeu 1378	28
Diumenge	1 ✨ Dia de les Illes Balears	8 ✨ Dia de les Nacions Unides per als Drets de les Dones	22	29

Textos: Serge Lafitte – Foto: Annebicque Bernard/Sygma/Corbis/Specter

La salvaguarda de la Creació

A la Bíblia, els dos primers capítols del Gènesi fonamenten la concepció protestant d'una creació de la qual Déu és l'únic sobirà. En solidaritat amb les altres criatures, l'ésser humà forma part d'una naturalesa que no és pas sagrada, atès que porta les marques de la violència i del pecat. Ell és l'intendent d'aquesta natura i el col·laborador del creador per raó de l'aliança de Déu amb tota la seva creació. Pel fet d'haver «estat creat a imatge de Déu», l'ésser humà és responsable del món seguint Crist, fins al dia en què arribi, seguint el pla diví, una creació renovada. Els humans estan cridats a tenir amb la Creació, que és do de la gràcia d'un déu just, una relació que manifesti els signes del regne diví promès a totes les criatures.

En aquesta perspectiva els protestants, com els catòlics, s'adhereixen a les exigències ètiques de la justícia econòmica i de la responsabilitat ecològica al servei d'un desenvolupament sostenible. A Europa, les Esglésies luterana i reformada han estat pioneres en la sensibilització dels creients respecte d'aquests temes. L'any 1970, l'Església luterana de Noruega va crear la Comissió de Pau, Justícia i Salvaguarda de la Creació, qüestió que va ser tractada en el primer aplegament ecumènic europeu de Basilea l'any 1989. Les Esglésies protestants, de les quals unes quantes d'evangèliques, d'ençà d'aleshores han creat una xarxa cristiana europea sobre el medi, a la qual s'han adherit anglicans i ortodoxos. Als Estats Units, recentment algunes Esglésies evangèliques rurals s'han mobilitzat contra la contaminació de l'aire i l'escalfament global.

L'església de Kolfreyjustadur va ser construïda el 1878 a una de les ribes del fiord Faskrudsfjordur. La seva arquitectura és la típica de les esglésies luteranes d'Islàndia.

L'església de Kolfreyjustadur és un lloc de recolliment per a una població de pescadors que ha d'afrontar els elements d'una natura no sempre clement. Els islandesos, la majoria dels quals formen part de l'Església nacional, practiquen el luteranisme, religió d'Estat.

ESGLÉSIES SORGIDES DE LA REFORMA

«Cada vegada que estic a punt de fer malbé una vida qualsevol, cal que em planteji clarament la pregunta de saber si és necessari. Mai no m'hauria de donar permís per anar més enllà de l'indispensable, fins i tot en els casos aparentment insignificants.»

Albert Schweitzer, *Kultur und Ethik*, capítol XXI (1923)

Abril 2009

- 3 ☸ **Rama Navami**: Naixement de Rama, avatar de Vixnu.
- 4 ☯ **Xing Ming**: Festival de la llum. Visita i neteja de les tombes familiars.
- 5 † **Setmana Santa** (del 5 al 12 d'abril): Des del Diumenge de Rams (entrada a Jerusalem) fins a Pasqua (resurrecció de Jesús), amb el Dijous Sant (últim sopar), Divendres Sant (crucifixió) i Dissabte Sant (vetlla pasqual).
- 7 † **Anunciació** (calendari julià): Festa ortodoxa de l'anunci fet a Maria del naixement de Jesús.
- 7 ☮ **Mahavira Jayanti**: Naixement de Mahavira l'any -599.
- 8 𐍆 **Hanamatsuri**: Festival de les flors.
- 8 ☸ **Naixement de Buda Gautama**: El -563 (festa mahayana).
- 8 ☸ **Dia Internacional del Poble Gitano**: Des del 1971, commemoració del reconeixement del poble gitano a l'ONU, i de l'elecció de la bandera i l'himne (el *Gelem-Gelem*) gitanos.
- 9 🕉 **Pessàh** (9 i 10 d'abril): Pasqua jueva, alliberament dels fills d'Israel de l'esclavitud d'Egipte.
- 12 † **Setmana Santa ortodoxa** (del 12 al 19 d'abril, calendari julià): Des del Diumenge de Rams (entrada a Jerusalem) fins a Pasqua (resurrecció de Jesús), amb el Dijous Sant (últim sopar), Divendres Sant (crucifixió) i Dissabte Sant (vetlla pasqual).
- 13 ☯ **Baisakhi**: Festa de la fraternitat sikh (*khalsa*).
- 14 ☸ **Nava-Varsha / Sithrabahnu-Varsha**: Any Nou solar (1931).
- 21 ☸ **Ridvan** (del 21 d'abril al 2 de maig): Primer dia de les festivitats de Ridvan per celebrar la Declaració de Bahauallah el 1863 a Bagdad.
- 23 ✨ **Sant Jordi**: Dia del llibre.
- 26 ☮ **Akshaya-tritiya**: Festa de l'almoïna al primer Tirtankara.

Dilluns	30 mars	6	13	20	27
			☯ Baisakhi † Dilluns de Pasqua		
Dimarts	31 mars	7	14	21	28
		† Anunciació (calendari julià) ☮ Mahavira Jayanti	☸ Nava-Varsha / Sithrabahnu-Varsha	☸ Ridvan	
Dimecres	1	8	15	22	29
		𐍆 Hanamatsuri ☸ Nment de Buda Gautama ☸ Dia Int. Poble Gitano	🕉 Pessàh (7è dia)		☸ Ridvan (9è dia)
Dijous	2	9	16	23	30
		† Dijous Sant 🕉 Pessàh ☸ Any nou Theravada 2553	🕉 Pessàh (8è dia)	✨ Sant Jordi	
Divendres	3	10	17	24	
	☸ Rama Navami	† Divendres Sant 🕉 Pessàh (2n dia)	† Divendres Sant (ortodox)		
Dissabte	4	11	18	25	
	☯ Xing Ming	† Dissabte Sant	† Dissabte sant (ortodox)		
Diumenge	5	12	19	26	
	† Setmana Santa † Diumenge de Rams	† Setmana Santa ortodoxa † Pasqua † Diumenge de Rams (ortodox)	† Pasqua (ortodoxa)	☮ Akshaya-tritiya	

Textos: Jean-Marie Pelt – Foto: Hugh Rose/ Danita Delimont Agency/ drrnet

L'altruisme, una necessitat ecològica

Els gaigs són capaços de desenvolupar conductes altruistes. N'hi ha que no s'aparellen i es dediquen en cos i ànima a facilitar la vida d'una parella de congèneres sense rebre res a canvi. Això contradiu la idea segons la qual els «gens egoistes» fan que inexorablement tot ésser viu pensi només en ell mateix. Aquesta també és la idea que fonamenta la cèlebre «lei de la selva» que Charles Darwin i els seus seguidors van instal·lar en el subconscient col·lectiu al segle XIX. D'aquesta idea en va néixer el darwinisme social, corrent de pensament segons el qual l'home seria un llop per a l'home i els humans serien incapaços d'involucrar-se en cap projecte que superi l'estricta interès individual. Tanmateix, multitud d'ideologies han teoritzat i fins i tot dut a la pràctica maneres de viure on, tot respectant els drets individuals, es prioritzen els interessos comuns.

A totes les tradicions trobem la coneguda «regla d'or» que diu que no s'ha de fer als altres allò que no voldríem que ens fessin a nosaltres. Aquesta regla s'aplica a tots els humans, però també s'ha de fer extensible a tots aquells «altres» amb els quals també compartim el planeta: els animals i les plantes. La sensibilitat ecològica amplia a totes les criatures el deure d'amor i de respecte expressat des de sempre i, contemporàniament, per la Declaració Universal dels Drets Humans, que insta a protegir la persona humana de tot abús i de tota violència. Així, les aportacions recents del pensament ecologista, amb arrels, entre altres, en la Il·lustració i en les cosmovisions originàries dels pobles, criden la humanitat a construir un món de solidaritat i d'equitat, de pau i d'harmonia amb el medi.

L'ecoturisme, una font de recursos per a les comunitats locals que no malmet la biodiversitat.

Des del 1986 està en vigor una moratòria sobre la pesca comercial de les balenes, decidida per la Comissió Balenera Internacional. Malgrat tot, Islàndia i Noruega han autoritzat la caça de balenes amb finalitats comercials i el Japó amb finalitats pretensament científiques.

PERSPECTIVA ECOLOGISTA

«El que compta de veritat en la salvaguarda dels còndors i dels seus congèneres no és tant que tinguem necessitat de còndors, sinó que ens cal desenvolupar les qualitats humanes que són necessàries per salvar-los, ja que són les mateixes qualitats que ens fan falta per salvar-nos a nosaltres mateixos.»

Mac Millan, ornitòleg nord-americà del segle XIX

Maig 2009

- 1 ✨ **Festa del Treball:** Festa internacional del treball i de la lluita sindical (origen: Chicago, 1886).
- 9 🌀 **Vesak / Visakha:** Dia de Buda, principal festa therauada del naixement, la il·luminació i l'extinció de Buda.
- 21 † **Ascensió** (28 de maig, ortodoxa): Festa catòlica i ortodoxa de l'elevació de Jesús prop de Déu.
- 23 🌀 **Declaració del Báb** (1848): Aniversari de la proclamació del precursor de Bahauallah.
- 28 🐉 **Tuan Yang Chien:** Tradicional cursa de vaixells decorats amb forma de drac.
- 29 🍷 **Xavuot** (29 i 30 de maig): Festa de les Setmanes o de la Pentecosta, donació de la Torà al Sinai.
- 29 🌀 **Ascensió de Bahauallah:** Commemoració de la mort de Bahauallah, el 29 de maig de 1892 a Bahji, prop d'Akko (Israel).
- 29 🏹 **Zartusht-no Diso** (29 de desembre per als mazdeus iranians): Per als parsis indis, mort de Zartustra.
- 31 † **Pentecosta** (7 de juny, ortodoxa): Do de l'Esperit de Déu als apòstols i a l'Església, seguit del diumenge de la Trinitat. Gran festa en totes les tradicions cristianes.

« Vista des de l'espai, la Terra és un planeta blau. Vista des de l'espai, la Terra és el planeta de les balenes i no pas el dels homes. »

Heathcote Williams, *Whale Nation*

Dilluns		4	11	18	25
Dimarts		5	12	19	26
Dimecres		6	13	20	27
Dijous		7	14	21 † Ascensió	28 † Ascensió (ortodox) 🐉 Tuan Yang Chien
Divendres	1 ✨ Festa del Treball	8	15	22	29 🍷 Xavuot 🌀 Ascensió de Bahauallah 🏹 Zartusht-no Diso
Dissabte	2 🌀 Ridvan (12è dia)	9 🌀 Vesak/Visakha	16	23 🌀 Declaració del Báb	30 🍷 Xavuot (2n dia)
Diumenge	3	10	17	24	31 † Pentecosta

Textos: Serge Lafitte – Foto: Jane Sweeney/Robert Harding

L'èsser humà, sacerdot de la creació

Els cristians ortodoxos i orientals comparteixen la fe cristiana en un déu creador i en la missió que va confiar als éssers humans com a gestors de la seva creació. Aquesta creació és vista com una simfonia còsmica en la qual cada element té el seu lloc únic i respectable en tant que obra divina. Per a la tradició oriental, la naturalesa és el sagrament de Déu, i així també converteix l'èsser humà en sacerdot de la Creació: la persona humana té la vocació profunda de fer eloqüent per a tots aquest signe de Déu i de participar en la seva transfiguració final. Aquesta és la raó per la qual la litúrgia oriental s'ha mantingut com una litúrgia de creació, que privilegia la lloança del seu Creador.

La tradició ortodoxa posa l'accent en la dimensió espiritual de la crisi ecològica actual, reveladora d'una època que ha perdut el lligam amb el misteri interior del cosmos. Per restablir aquest lligam, el 1989 el patriarca ecumènic Dimitrios va proclamar l'1 de setembre, que coincideix amb el dia que obre l'any litúrgic ortodox, Dia de Festa de la Creació. El seu successor, Bartholoméos I, el qual rep el sobrenom de «patriarca verd», va rebre l'abril del 2005 el títol de «campió de la Terra», concedit per les Nacions Unides pel seu compromís —tant pràctic com espiritual— a favor de la preservació del medi. Com en el cas de l'Església catòlica, els monestirs ortodoxos són indrets privilegiats on hom pot restablir una relació amb la Creació en la seva plena dimensió còsmica i espiritual.

Vestits amb xals blancs tradicionals, fidels coptes s'apleguen a l'església de Bet Giyorgis (Sant Jordi) de la vila monàstica de Lalibela (Etiòpia).

Aquesta església en forma de creu, excavada a la roca, data probablement del segle xv. Els cristians etiòps estan cridats a fer un pelegrinatge, almenys un cop a la vida, a Lalibela, considerada com la «Jerusalem negra».

ESGLÉSIES ORTODOXES I ORIENTALS

«Estimeu tota la Creació en el seu conjunt i en els seus elements, cada fulla, cada raig, els animals, les plantes. Estimant cada cosa comprendreu el misteri diví en les coses. Havent-lo entès un cop, el coneixereu cada vegada més, dia a dia. I acabareu estimant el món sencer d'un amor universal...»

Dostoievski, *Els germans Karamàzov*

Juny 2009

- 7 † **Pentecosta** (ortodoxa): Festa de la Trinitat, seguida, el dilluns 8 de juny, del do de l'Esperit a l'Església
- 7 ☸ **Sangyepa***: Al Tibet, 8 dies després del naixement de Buda, gran festa de la seva il·luminació i de la seva extinció.
- 7 ☸ **Poson***: Festa de l'arribada del budisme a Sri Lanka.
- 11 † **Corpus Christi**: Festa catòlica del sagrament del cos i de la sang de Crist, amb processons.
- 14 † **Tots Sants** (ortodox): En honor dels sants, dels màrtirs i dels doctors de l'Església.
- 16 ☸ **Guru Arjan Dev Ji**: Dia del Sacrifici del Cinquè Guru.
- 20 ✨ **Dia dels Refugiats**: Instaurat per l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR).
- 24 ☸ **Sant Joan**: Festa gitana del foc i de l'aigua. La família convoca a una sèrie de purificacions, en què es menja, es beu, es canta i s'estrena roba.

* Pendent de confirmació oficial.

« La transfiguració del cor i de la comunitat està indissolublement lligada a la transfiguració de la Terra. Una visió del món transfigurat ens permet distingir l'abast durador de les nostres formes d'actuar respecte als altres, principalment respecte als pobres i respecte del nostre entorn natural, peña silenciosa de Déu. »

Bartomeu I, patriarca de Constantinoble

Dilluns	1 † Dilluns de la segona Pasqua	8	15 ☾	22 ☀	29 ☽
Dimarts	2	9	16 ☸ Guru Arjan Dev Ji	23	30
Dimecres	3	10	17	24 ☸ Sant Joan	
Dijous	4	11 † Corpus Christi	18	25	
Divendres	5 ✨ Dia Mundial del Medi Ambient	12	19	26	
Dissabte	6	13	20 ✨ Dia dels Refugiats	27	
Diumenge	7 ☸ Pentecosta (ortodoxa) ☸ Sangyepa ☸ Poson	14 † Tots Sants (ortodox)	21	28	

Textos: Laurent Deshayes – Foto: Gavin HELLIER/Robert HARDING

Harmonia del món i harmonia interior

En totes les formes que pot adoptar el budisme, des del Japó fins a l'Índia, des de Mongòlia fins a Sri Lanka, el món exterior és inseparable de la vida interior. De tal manera que no respectar l'altre, no respectar el medi, equival a perjudicar el propi camí espiritual.

Aquesta religió sense déu que és el budisme s'ha implantat en països on sovint la naturalesa havia estat divinitzada. No planteja cap dificultat: el respecte per l'entorn permet integrar el culte a les muntanyes, als arbres i als rius que tradicionalment acullen determinats esperits.

La certesa que renaixem ocupa un paper crucial en aquest respecte. No malbaratar els recursos naturals, no destruir-los, equival, per tant, a actuar per al propi bé i per al dels altres. I és que, quin món hi haurà d'aquí a 50 anys o d'aquí a 1.000 anys si avui el destruïm? Per important que sigui, l'ésser humà no deixa de ser un element del món entre d'altres, i atemptar contra una sola de les nombroses expressions de la vida equival a tocar-les totes, a afectar-les totes. L'ésser humà és un passador: en el moment de néixer rep un món amb els seus defectes i les seves qualitats; la seva responsabilitat és transmetre'l millor per a tots, sense excepció. Tant el present com el futur són, per tant, a les mans de cadascú. El progrés i la possibilitat de millorar les condicions de vida només es poden entendre si s'assumeix la responsabilitat de l'individu en el benestar present i futur.

A Tailàndia, al parc de l'antiga capital Ayuthaya, dos monjos novicis fan una ofrena a una estàtua del Buda (segle xv) progressivament abraçada pel tronc d'un arbre.

L'arbre és un símbol important per als budistes: és dessota un arbre que va néixer el Buda, que va conèixer el desvetllament espiritual i que va morir. A banda de fer-hi ofrenes, respectar el curs natural de les coses és una de les dues pràctiques comunes a totes les escoles budistes.

VIA BUDISTA

«[El monjo] observa els preceptes i la manera de viure dels monjos mendicants. Abandona la destrucció de l'alè vital [...]. Bastó avall, espasa avall, es manté respectuós, amigable, atent a l'interès per tot allò que respira i existeix... s'absté de destruir llavors i vegetals.»

Majjhima Nikāya, 27 (Ensenyament del Buda)

Juliol 2009

- 7 **Asala***: Festa theravada del primer sermó de Buda en un parc proper a Benarés a l'inici de tres mesos de reclusió monacal durant el monso.
- 9 **Martiri del Báb**: Commemoració solemne amb lectures i pregàries de l'execució del Báb a Tabriz (Iran) el 9 de juliol de 1850.
- 10 **Jubileu de Joan Calví 2009**: 500 aniversari del naixement del reformador Joan Calví (1509-1564).
- 13 **O-bon** (del 13 al 15 de juliol): Durant tres dies els esperits dels morts són acollits amb danses a les cases i als pobles.
- 20 **Isra'a ua-l-Mi'rag****: Viatge nocturn de la Meca a Jerusalem i ascensió celeste de Mahoma.
- 25 **Cho kor Duchén***: Al Tibet, festa del primer sermó de Buda celebrada amb grans processons.
- 30 **Dejuni del 9 Av**: Dia del dejuni després de tres setmanes en què s'evocuen les catàstrofes de la història jueva.

* Pendent de confirmació oficial

** Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna

Dilluns		6	13	20	27
			☾ O-bon	☾ Isra'a ua-l-Mi'rag	
Dimarts		7	14	21	28
		☾ Asala	☺		☾
Dimecres	1	8	15	22	29
			☾	☺	
Dijous	2	9	16	23	30
		☺ Martiri del Báb			☾ Dejuni del 9 Av
Divendres	3	10	17	24	31
		☾ Jubileu de Calví			
Dissabte	4	11	18	25	
				☾ Cho kor Duchén	
Diumenge	5	12	19	26	

Textos: Djénane Kareh Tager – Foto: Christophe Boisvieux

Un respecte absolut per la natura

El jainisme, que va néixer a l'Índia poc abans que sorgís el budisme, va manllevar el seu nom dels *jina* 'vençadors', éssers humans que han aconseguit alliberar-se del cicle de les transmigracions amb la victòria de l'ànima per damunt de les passions. Els principis que han seguit i que pregonen els jainistes estan transcrits en un codi moral: es tracta de normes de comportament que van acompanyades de virtuts, més rígides per als ascetes que per als laics, atès que aquests últims no renuncien a les activitats del món.

Per assolir el lloc de les ànimes alliberades — *siddha shila* —, que està per damunt del nostre univers, i gaudir d'una felicitat infinita, laics i ascetes es comprometen mitjançant vots, menors o majors, entre els quals hi ha el de no fer cap mena de dany als éssers vius — *ahimsa-vrata* —, el vot de sinceritat, honestat, moderació i despreniment.

Aquest respecte extrem per la vida es manifesta en la cura que tenen els jainistes quan caminen: no trepitgen mai cap planta i els més respectuosos envers la llei escobren el camí per no aixafar cap insecte, cullen dels arbres només l'indispensable (alguns prefereixen collir els fruits de terra després que hagin caigut), estan atents al més mínim branquilló, al més petit insecte, a la terra que els sosté, a l'aigua com a font de vida.

Aquest respecte absolut per la natura s'explica per la creença segons la qual gairebé tot té ànima. Tot, és a dir, les 8.400.000 espècies (des de l'ésser humà fins a la margarida més petita) en les quals l'ànima es pot reencarnar, segons un còmput que figura al Tatvarth Sutra, un dels textos més sagrats del jainisme.

«Ningú no ha de ferir, subjugar, esclavitzar, torturar o matar cap animal, ésser viu, organisme o criatura sensible. Aquesta doctrina de no-violència — *ahimsa dharma* — és immaculada, immutable i eterna.»

Mahavira, *Acharanga Sutra*, capítol IV

DHARMA JAINA

Els ascetes *digambara*, que literalment vol dir 'vestits de cel', practiquen el nudisme com a signe de despreniment total de tots els béns terrestres. Només posseeixen dos objectes: una escombra de plomes de paó i un pot per a l'aigua (estat de Karnataka, a l'Índia).

Dediquen la seva vida, com els ascetes *svetambara* (segon gran corrent jainista), al dejuni, a les mortificacions i a la meditació amb l'objectiu de desfer-se del karma, el pes de la matèria en la qual queda engolida l'ànima eterna i que la fa reencarnar-se successivament.

Agost 2009

- 6 † **Transfiguració** (19 del calendari julià): Festa ortodoxa i catòlica de la manifestació de Jesús a tres deixebles.
- 7 ☾ **Laylat al-Bara'ah**: Nit del perdó, en que els musulmans recorden els seus difunts.
- 14 ☸ **Janmashtami / Krixna Jayanti**: Naixement de Krixna, vuitena manifestació de Vixnu.
- 15 † **Assumpció (catòlica) / Dormició (ortodoxa)** (28 del calendari julià): Per als catòlics, assumpció de Maria, en cos i ànima, al cel. Per als ortodoxos, misteri de la seva dormició.
- 17 🙏 **Paryushana-parva** (del 17 al 24 d'agost): Estricta observança que desemboca en la confessió dels pecats el dia més sagrat de l'any jain.
- 22 ☾ **Mes de Ramadà*** (del 22 d'agost al 20 de setembre): Mes de dejuni estricte i d'abstinència des de l'alba fins a la posta del sol.
- 22 🏹 **Noruz** (21 de març per als mazdeus iranians): Any Nou mazdeu 1378 per als parsis indis.
- 23 ☸ **Ganeixa Chaturthi**: Naixement del fill de Xiva, Ganeixa, que es reconeix pel seu cap d'elefant.
- 27 🏹 **Khordad Sal** (26 de març per als mazdeus iranians): Els parsis indis celebren el naixement de Zaratustra.

* Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna

El símbol jaina de la mà oberta representa el desig de no-violència — *ahimsa* — inscrit al centre de la roda del cicle de les reencarnacions.

Dilluns	3	10	17 🙏 Paryushana-parva	24 🙏 Paryushana-parva (final)
Dimarts	4	11	18	25
Dimecres	5	12	19 † Transfiguració (cal. julià)	26
Dijous	6 † Transfiguració	13 ☾	20 🙏	27 🏹 Khordad Sal
Divendres	7 ☾ Laylat al-Bara'ah	14 ☸ Janmashtami / Krixna Jayanti	21	28 † Dormició (cal. Julià)
Dissabte	8	15 † Assumpció (catòlica) / Dormició (ortodoxa)	22 ☾ Inici del Ramadà 🏹 Noruz	29
Diumenge	9	16	23 ☸ Ganeixa Chaturthi	30

Textos: Serge Lafitte – Foto: Images&Stories/Alamy

La unitat de l'èsser

Els sufís, que són musulmans, tenen com a ideal místic la unió espiritual amb el Déu únic, una experiència interior a través de la qual se sent la unitat profunda del món creat, testimoni de la unitat —*tawhid*— de Déu mateix. «Per als sufís, cada àtom dels cels i de la Terra parla de l'omnipotència de Déu» (Ghazali, 1058-1111). «No hi ha un sol àtom en el cosmos que no porti un nom de l'Adorat» (Ahmad Alâwî, 1869-1934). Si bé la Creació, en les seves múltiples aparences, sembla exterior a Déu, no pot ser separada del seu creador; que la renova permanentment: «Déu no para mai de crear en nosaltres» (Ibn Arabi, 1165-1240). És per això que res no pot existir realment fora d'aquesta relació amb el Creador.

Segons aquesta visió mística, Déu i el món real constitueixen una unitat. «Creure en un déu separat del món, no deixa de ser un dualisme, oposat al *tawhid*. La multiplicitat tan sols és una aparença, una il·lusió», escriu Rumi (1207-1273). Aquesta concepció de la unitat de l'existència ha portat els sufís a insistir en la interdependència de tot l'univers creat i en la solidaritat profunda, més enllà de les aparences, de totes les criatures amb les quals nombrosos sants sufís podien comunicar-se. El camí sufí s'acosta així a les preocupacions ecològiques, com testimonia el xeic Khaled Bentounès, un dels hereus contemporanis de la tradició sufí, que no s'està de subratllar que una vida d'espiritualitat és una vida d'harmonia necessàriament respectuosa de la natura.

Els dervixos giròvags, aquí els de Galata Mevlavihanesi d'Istanbul (Turquia), practiquen el *sema*, un ritual meditatiu que conjuga música, dansa i poesia.

L'expressió de l'harmonia còsmica, el *sema*, permet al dansaire sortir del seu ésser per acostar-se a l'Etern. Amb la mà dreta cap al cel i la mà esquerra cap a la Terra, es converteix en mediador de la relació entre la Creació i el seu creador. El que gratuïtament es rep, gratuïtament es dona.

CAMÍ SUFÍ

«Tot és u, l'onada i la perla, el mar i la pedra. Res del que existeix al món no és fora de tu. Busca bé en tu mateix allò que vols ser; ja que tu ets tot. La història sencera del món dormisqueja en cadascú de nosaltres.»

Djalal al-Din Rumi

Setembre 2009

- 3 ☯ **Xung Yüan:** Festival dels avantpassats o «esperits afamats» per als quals es confeccionen simulacres de paper.
- 8 † **Nativitat de Maria** (21 del calendari julià): Festa ortodoxa i catòlica del naixement de Maria, mare de Jesucrist.
- 14 † **Exaltació de la creu** (27 del calendari julià): Gran festa ortodoxa i catòlica del descobriment de la creu per part d'Helena, l'any 326.
- 17 ☾ **Laylat-al Qadr*:** 'Nit del destí' o de la revelació de l'Alcorà que hom recita a les mesquites.
- 19 ☯ **Roix ha-Xanà** (19 i 20 de setembre): Any Nou (primer de *tishri*) 5770, record de la creació del món i de la sobirania de Déu.
- 19 ☯ **Navaratri/Durga Puja** (del 19 al 28 setembre): nou nits de combat de la deesa Durga/Kali contra el dimoni i victòria al desè dia (= **Dassera**).
- 20 ☾ **Aïd al-fitr - aïd as-saguir *:** Segona de les grans festes musulmanes, marcada per la joia del final o trencament del dejuni del mes de Ramadà.
- 22 ☾ **Xubun no hi / Higan:** Festa japonesa de l'equinocci: els budistes visiten els temples i els cementiris.
- 28 ☯ **Yom Qippur:** Dia de l'Expiació, la festa jueva més respectada (dejuni i perdó).

* Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna

Dilluns		7	14 † Exaltació de la creu	21 † Nativitat de Maria (cal. julià) * Dia Internacional de la Pau	28 ☯ Yom Qippur ☯ Dassera
Dimarts	1 † Inici de l'any litúrgic ortodox bizantí	8 † Nativitat de Maria * Festa Nacional d'Andorra	15	22 ☾ Xubun no hi	29
Dimecres	2	9	16	23	30
Dijous	3 ☯ Xung Yüan	10	17 ☾ Laylat al-Qadr	24 ☯ Durga Puja	
Divendres	4 ☯	11 * Diada Nacional de Catalunya	18 ☯	25	
Dissabte	5	12 ☾	19 ☯ Roix ha-Xanà ☯ Navaratri / Durga Puja	26 ☽	
Diumenge	6	13	20 ☾ Aïd al-fitr-aïd as-saguir ☯ Roix ha-Xanà (2n dia)	27 † Exaltació de la creu (cal. julià)	

Textos: Djénane Kareh Tager – Foto: Michael Freeman / Alamy

El cicle de la Creació

El 30 de maig del 1699, Gobind Singh, desè i darrer guru dels sikhs, va crear l'ordre militar de la *khalsa*, dels purs, un terme que s'ha convertit en sinònim de sikhisme. S'obria una era de persecució, el «cicle de l'espasa», que va durar 300 anys i que es va donar per acabat l'any 1999.

En aquella data, els caps sikhs, reunits en consell, van decretar que els 300 anys següents, que ens porten fins al 2299, seran el «cicle de la Creació». Aquesta decisió va suscitar una revifada de la preocupació ecològica en el si d'una comunitat que, des del seu origen, va erigir l'ecosofisme —o saviesa del cosmos, de la seva harmonia i del seu equilibri— en doctrina fonamentada en la santificació de la natura.

El sikhisme ensenya, efectivament, el respecte per la Creació, pels animals, les plantes, els rius i les muntanyes d'aquest univers tot sencer creat per Déu per manifestar-se als homes, tal com diu el llibre sagrat Sri Guru Grant Sahib. Estimar la creació és estimar Déu, i la biografia dels 10 gurus fundadors vessa d'anècdotes que donen testimoni del seu amor per cada aspecte —mineral, vegetal i animal— d'aquesta creació.

Els sikhs veuen en l'aigua una font de vida. Vetllen amb zel per la seva preservació i la seva puresa. La majoria de temples, els *gurdwara*, estan construïts a les proximitats d'una font d'aigua pura.

Déu, diu la teologia sikh, no ha creat l'home perquè sigui dominat per l'home, sinó que ha creat l'home perquè aprengui a dominar-se ell mateix i respecte de la seva relació amb el món.

Una de les tres espinavesses sagrades que creixen al voltant de l'estany de nèctar, mantell d'aigua purificadora que encercla el Temple Daurat d'Amritsar, l'indret més sagrat per als sikhs (Punjab, Índia).

Cadascun d'aquests arbres és un altar davant del qual s'aturen els pelegrins per nodrir-se de forces espirituals i guanyar-se benediccions. Més amunt, l'arbre de baba Buddhaji, del qual es diu que dissipa els sofriments, queda reclòs dins el seu receptacle de marbre, al peu del qual s'asseuen els fidels per meditar el nom de Déu.

GURMAT SIKH

«M'inclino davant l'U primer,
Ell és immanent al mar, a la Terra i al cel.
L'Ésser Primer, sense forma i etern,
la seva llum il·lumina la creació.
Resideix tant dins l'elefant com dins la formiga,
mira igual de bé el rei que el pobre.
És l'U més enllà de tota comprensió.»

Dasam Granth (Llibre del desè guru), II

Octubre 2009

- 3 🍷 **Sukkot** (3 i 4, i fins al dia 10 d'octubre): Festa de les tendes, en record dels quaranta anys al desert (processó d'Hoixana Rabba i festa de cloenda de Xemini Atzeret).
- 3 🌕 **Xung Xiu**: Festival de tardor en honor de la lluna, famós pels seus pastissos.
- 4 🌀 **Kathina***: Festa theravada que va marcar el final de la reclusió monacal amb la donació als monjos d'un vestit anomenat *kathina*.
- 11 🍷 **Simkhat Torà**: 'L'alegria de la Torà', processó dels rotlles de Moisès al final del Sukkot.
- 15 🌀 **Naixement de Confuci**** (del -551 al -479): Venerat mestre Kong.
- 17 🍷 **Divali**: Festa de la llum, amb obsequis, que marca l'alliberament del sisè guru.
- 17 🌀 **Divali / Depavali**: (de 3 a 5 dies): Festa de la llum i de la deessa de la prosperitat Lakxmi. Any Nou de tardor.
- 17 🍷 **Divali / Vira-Nirvana**: Festa índia celebrada també pels jainistes que correspon així mateix a l'ascensió de Mahavira al nirvana.
- 20 🌀 **Naixement del Báb**: Aniversari del naixement (20 d'octubre de 1819) del precursor de Bahau-llah a Xiraz (Iran).
- 20 🍷 **Guru Grant Sahib**: Festa del llibre sagrat dels sikhs.
- 25 † **Festa de la Reforma**: En record de la presentació de les 95 tesis de Martí Luter el 31 d'octubre de 1517.
- 31 🌑 **Festa dels avantpassats (Samhain)** (Portes de l'hivern): Homenatge als avantpassats, acceptació de la mort, creença en la reencarnació i l'arribada de l'hivern.

* Data variable segons el país (en funció del final de l'estació de les pluges)

** Pendent de confirmació oficial

Dilluns		5	12	19	26 🌑
Dimarts		6	13	20 🌀 Naixement del Báb 🍷 Guru Grant Sahib	27
Dimecres		7	14	21	28
Dijous	1	8	15 🌀 Naixement de Confuci	22	29
Divendres	2	9 🍷 Hoixana Rabba * Dia de la Comunitat Valenciana	16	23	30
Dissabte	3 🍷 Sukkot 🌀 Xung Xiu	10 🍷 Xemini Atzeret	17 🍷 Divali 🌀 Divali / Depavali 🍷 Divali / Vira-Nirvana	24	31 🌑 Festa dels avantpassats
Diumenge	4 🍷 Sukkot (2n dia) 🌀 Kathina	11 🍷 Simkhat Torà	18 🌀 Any Nou jainista 2536	25 † Festa de la Reforma	

Textos: Alain Monnier – Foto: Kenneth Garrett/DanitaDelimont.com/drrnet

Del Sol a la Terra-Mare

L'imperi inca només va durar dos segles. Malgrat això, l'or extret de les seves mines i la Pachamama, la figura de la Terra-Mare, han marcat l'imaginari durant molt de temps. Aquesta divinitat precolombina de la terra fecunda però encara no fertilitzada ha estat assimilada amb la de la Verge Maria i va substituir el Sol, déu inca de la producció agrícola i ramadera (pastoral).

Però sens dubte són els *huacas*, terme quítxua amb el qual s'anomena les divinitats de les comunitats integrades a l'estat inca, els que donen una idea més ajustada de les religions andines. La paraula *huaca*, que significa 'el que està a part', designa el conjunt de les manifestacions del diví: els déus que actuen sobre del món, però també les seves representacions; les muntanyes, les coves, les fonts, els rius i els llacs, d'on, segons la mitologia, va sortir cada comunitat; els objectes oferts als déus; els temples i els llocs de culte naturals; les mòmies dels avantpassats; tot allò que se surt de l'ordinari per la seva bellesa o per la seva monstruositat.

El sagrat andí, per tant, no separa allò que pertany a l'ordre de la natura, del cultural o del sobrenatural; és present a tot arreu: en el paisatge, en els objectes fabricats per la mà de l'home, en el món celestial o subterrani. El sagrat és la base d'un sistema constituït per «nivells ecològics»: l'altiplà amb les seves patates i els seus llames, les valls amb el blat de moro, la costa amb els seus peixos i la selva amazònica amb els seus pebrots i les seves fulles de coca. El sagrat també s'expressa en un calendari ritual que associa feines agrícoles, danses i ofrenes a les divinitats. Finalment, el sagrat és objecte de mites que expliquen els combats, les unions i les metamorfosis finals dels déus convertits en elements de la natura.

«Gran Oncle Ilimani, muntanya de neus eternes, amo de l'or i de l'argent, és a tu que adrecem les súpliques i és per a tu que diposito aquesta ofrena.»

Invocació del xaman Casimiro Chipana (1986)

TRADICIÓ INCA

Copacabana, a la riba del llac Titicaca, a Bolívia, és un indret sagrat precolombí i, actualment, punt de pelegrinatge.

A Copacabana es pot fer beneir el cotxe per un capellà davant del santuari de la Mare de Déu abans de pujar a peu per un camí de creus al cim del qual oficien els xamans indígenes. Després d'haver invocat en aimara, la llengua de la zona, en castellà i de vegades en llatí, diverses divinitats, entre les quals hi ha Crist i la Pachamama, el xaman sacseja una ampolla de cervesa i n'escampa l'escuma al més lluny possible, i això és un signe favorable per a aquells que el consulten.

Novembre 2009

- 1 † **Tots Sants:** Gran festa catòlica dels sants i les santes de l'Església, seguida de la commemoració dels difunts
- 2 ☉ **Naixement del Guru Nanak:** El 1469 al Punjab, primer dels deu fundadors sikhs.
- 9 ☸ **Lhabab*:** Festa tibetana del retorn de Buda al regne celestial on ha impartit els seus coneixements.
- 12 ☸ **Naixement de Bahauallah:** Aniversari del naixement del fundador de la fe bahai el 1817 a Teheran (Iran).
- 21 † **Presentació de Maria** (3 de desembre del calendari julià): Festa ortodoxa i catòlica de la presentació de Maria al Temple de Jerusalem.
- 28 ☾ **Aïd al-adhà - Aïd al-kabir**:** Primera de les grans festes musulmanes, és la festa del sacrifici, punt culminant del pelegrinatge a la Meca. Es commemora el sacrifici d'Ismael, fill d'Abraham.
- 29 † **Advent** (4 diumenges abans de Nadal) (ritus llatí): Preparació del naixement de Jesús, el dia de Nadal, i espera del seu retorn.

* Pendent de confirmació oficial

** Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna

Dilluns	2 † Dia dels difunts ☉ Naixement del Guru Nanak	9 ☸ Lhabab	16	23
Dimarts	3	10	17	24
Dimecres	4	11	18	25 * Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra les Dones
Dijous	5	12 ☸ Naixement de Bahauallah	19	26
Divendres	6	13	20 * Dia Universal de la Infància	27
Dissabte	7	14	21 † Presentació de Maria	28 ☾ Aïd al-kabir
Diumenge	1 † Tots Sants	8	22	29 † 1r diumenge d'Advent

Textos: Djénane Kareh Tager – Foto: Raheb Homavandi / Reuters

Oda a la puresa original

Fundat a partir de les revelacions del profeta Zaratustra (segle VIII abans de la nostra era, aproximadament), el zoroastrisme (o mazdeisme) preconitza l'adoració d'un déu únic, Ahura Mazda. En tant que Creador de l'univers, aquest déu és el pare de diverses entitats, entre les quals Spenta Mainu, que va optar pel Bé i la vida, i la seva antítesi bessona, Angra Mainu, que va triar el Mal i la destrucció, i que des d'aleshores lluita per pervertir la Creació.

El fidel mazdeista, òbviament, està cridat a actuar correctament pel camí del Bé respectant els tres principis fonamentals de la doctrina mazdeista: els bons pensaments, les bones paraules i les bones accions. Sis entitats, els Amesha Spenta o immortals benefactors, l'assisteixen en aquest camí, cadascuna regint un doble camp d'acció, moral i material: la Pietat i la Terra; la Immortalitat i la Creació, i, també, la Integritat i l'Aigua. Aquesta preocupació per la Creació, erigida en doctrina, és el que en termes contemporanis anomenem una preocupació ecològica.

La por d'atemptar contra la puresa original dels elements naturals arriba fins a l'extrem que els fidels es neguen a inhumar, negar o incinerar els seus morts per tal de no embrutar ni la Terra, ni l'aigua, ni el foc. Els cossos són exposats a l'aire lliure, a l'interior de torres del silenci on acudeixen a alimentar-s'hi els voltors.

Els Gathas, himnes atribuïts a Zaratustra, són en la seva totalitat lloances a Ahura Mazda i a la seva creació, que és sagrada perquè emana d'ell.

«Heus aquí què et pregunto, Senyor: qui ha fixat la Terra a baix i al cel núvols perquè no caigui? Qui ha fixat l'aigua i les plantes? Qui ha junyit al vent i als núvols els dos recaders? Qui és el creador del Bon Pensament? [...] M'esforço a reconèixer en tu, oh Savi, en tant que Esperit Sant, el creador de totes les coses.»

Yasna, 44, 4-7

RELIGIÓ MAZDEISTA

Fidels reunits al Temple de Foc del poble de Chak Chak, conegut també amb el nom de Pir e Sabz (provincia de Yazd, al cor del desert iranià).

A tots els temples mazdeistes crema l'Athar, el foc sagrat que no s'apaga mai, encarnació d'Ahura Mazda, el Déu suprem, creador de l'univers, al qual els fidels porten ofrenes vegetals de flors i fruita.

Desembre 2009

- 3 † **Presentació de Maria** (calendari julià): Festa ortodoxa de la presentació de Maria al Temple de Jerusalem.
- 6 ☾ **Gadir Khum**: Festa xiïta que commemora la designació d'Alí com a successor de Muhàmmad.
- 8 † **Immaculada Concepció de Maria**: Festa catòlica de Maria, concebuda sense pecat original.
- 8 ☸ **Bodhi**: Festa mahayana del desvetllament de Gautama esdevingut Buda (Despert) sota l'arbre de la il·luminació.
- 10 ✨ **Dia dels Drets Humans**: Diada de les Nacions Unides a favor del respecte dels drets humans arreu del món.
- 12 🕯️ **Hanukkà** (del 12 al 19 de desembre): Festa de la llum en record de la consagració del Temple profanat (-164).
- 18 ☾ **1r de muharram***: Any Nou musulmà 1431.
- 25 † **Nadal** (7 de gener del calendari julià): Gran festa del naixement de Jesús que es comença a celebrar el dia 24 al vespre.
- 27 ☾ **Aixurà***: En la comunitat sunnita, dia recomanat per meditar, dejunar i demanar perdó. En la comunitat xiïta, es recorda amb profundes lamentacions el martiri de Hussein.
- 29 🏹 **Zartusht-no Diso**: A l'Iran, mort de Zaratustra.

* Data variable (d'1 o 2 dies) en funció de l'observació de la lluna

«Pel pur esperit, pel suprem pensament, el Senyor dispensa els seus dons: salvació i vida eterna, aigües i plantes, joia i abundància a aquells que respecten en paraula i en acte la veritat, la justícia i la rectitud, la majestat del poder diví, l'obediència, la paciència i l'amor per la Terra.»

Yasna, 47, I

Dilluns		7	14	21	28
Dimarts	1 ✨ Dia Mundial de la Sida	8 † Immaculada Concepció de Maria ☸ Bodhi	15	22	29 🏹 Zartusht-no Diso
Dimecres	2 ☸	9 ☾	16 🌐	23	30
Dijous	3 † Presentació de Maria	10 ✨ Dia dels Drets Humans	17	24 ☽	31 ☸
Divendres	4	11	18 ☾ 1r de muharram 1431	25 † Nadal	
Dissabte	5	12 🕯️ Hanukkà ✨ 25è aniversari de la fundació del Centre UNESCO de Catalunya	19	26 † Sant Esteve	
Diumenge	6 † 2n diumenge d'Advent ☾ Gadir Khum Dia de la Constitució espanyola	13 † 3r diumenge d'Advent	20 † 4t diumenge d'Advent	27 ☾ Aixurà	